

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

PS-III.431.4.2024.6.9

Poznań, 14 marca 2024 r.

Pani
Aneta Małolepsza
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Ostrzeszowie

ul. Zamkowa 17
63-500 Ostrzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań
tel. 61 854 1825, fax 61 854 1544

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: ps@poznan.uw.gov.pl
www.obywatel.gov.pl, infolinia tel. 222 500 1171

I. Dane identyfikacyjne.

Zakres kontroli (w tym: podstawa prawna, okres objęty kontrolą)

Kontrola w trybie zwykłym na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą” i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477). Stan faktyczny został oceniony pod kątem zgodności z ww. ustawą w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym kontrolą.

Zakres kontroli obejmował organizację i funkcjonowanie Jednostki w zakresie zgodności z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawarty w upoważnieniu Wojewody Wielkopolskiego z 8 listopada 2023 r., znak: KN-II.0030.242.2023.1.

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.

Jednostka kontrolowana

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie z siedzibą pod adresem: ul. Zamkowa 17, 63-500 Ostrzeszów, w dalszej części dokumentu określane także w skrócie: „PCPR”, „Organizatorem”, „Centrum” lub „Jednostką”.

Kontroler/ Kontrolerzy

Zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w składzie:

- Grzegorz Przymus – starszy specjalista, jako kierownik zespołu kontrolującego,
- Jarosław Szymański – inspektor wojewódzki.

Kontrolujący złożyli oświadczenia, że nie istnieją okoliczności uzasadniające wyłączenie ich od udziału w ww. kontroli.

Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych

Czynności kontrolne w siedzibie PCPR przeprowadzone były w dniach 17 listopada 2023 r. i 6 grudnia 2023 r.

Kierownik jednostki kontrolowanej

Aneta Małolepsza, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie.

(akta kontroli: str. 12-14)

Na podstawie § 13 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę (...) oraz art. 197d ust. 1 ww. ustawy przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

II. Ocena kontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

Kontrola została przeprowadzona w oparciu o następujące procedury i metody:

- pozyskano pisemne oświadczenia od Pani Anety Małolepszej - Dyrektor PCPR,
- pozyskano pisemne oświadczenia od koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w ww. Jednostce na dzień kontroli,
- przeprowadzono analizę dokumentacji dotyczącej kwalifikacji wybranych osób zatrudnionych w ww. Jednostce,
- poddano analizie zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- poddano analizie zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- dokonano analizy dokumentacji wszystkich kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- zweryfikowano dokumentację prowadzoną przez PCPR dla wybranej rodziny zastępczej zawodowej, wybranej rodziny zastępczej niezawodowej, wybranej rodziny zastępczej spokrewnionej i rodzinnego domu dziecka, a także wybranych dzieci przebywających w tych rodzinnych formach pieczy zastępczej,
- poddano analizie zadania z zakresu pieczy zastępczej realizowane przez PCPR.

Biorąc pod uwagę, stwierdzone podczas kontroli, działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie zgodne z obowiązującymi przepisami, jak i działania naruszające przepisy, działalność Jednostki w obszarze objętym kontrolą oceniono **pozytywnie mimo nieprawidłowości**.

W związku z nieprawidłowościami **wydano zalecenia pokontrolne**.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości.

Jak ustalono podczas kontroli PCPR działa na podstawie statutu, który stanowi załącznik do uchwały Nr XXIX/159/2013 Rady Powiatu Ostrzeszowskiego z dnia 30 stycznia 2013 r. w sprawie uchwalenia statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie. Analiza dokumentu wykazała, że wśród zadań PCPR nie uwzględniono zadania polegającego na opracowywaniu 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej wynikającego z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy. Także niżej wskazany Regulamin Organizacyjny PCPR nie przewiduje tego zadania.

Organizację, zasady, zakres działania, zadania i podział na poszczególne działy Centrum określa Regulamin Organizacyjny, stanowiący załącznik do uchwały nr 16/2014 Zarządu Powiatu w Ostrzeszowie z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie. Analiza ww. Regulaminu Organizacyjnego Jednostki wykazała, że w jej strukturze wyodrębniono Zespół do spraw pieczy zastępczej, zwany dalej „zespołem”, lecz jego nazwa powinna zostać doprecyzowana do obowiązujących zapisów ustawy, **zgodnych z art. 76 ust. 2 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 15-41)

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Ostrzeszowskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie, wyznaczone Zarządzeniem Nr 29/2011 Starosty Ostrzeszowskiego z dnia 19 października 2011 r., co jest **zgodne z art. 76 ust. 1 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 42-43)

Podczas czynności kontrolnych przedłożono obowiązujący w Powiecie Ostrzeszowskim „Trzyletni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023”. W dokumencie zawarto cele i zakładane rezultaty oraz limity rodzin zastępczych zawodowych. Dokument został przyjęty uchwałą Nr XXVI/155/2020 Rady Powiatu w Ostrzeszowie z dnia 23 listopada 2020 r., co było **zgodne z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 44-63)

Podczas kontroli weryfikacji poddano treść oraz sposób prowadzenia rejestru o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Ustalono, iż Dyrektor został upoważniony przez Starostę Ostrzeszowskiego do wprowadzania, aktualizowania i usuwania z rejestru danych, informacji o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Dyrektor przedstawiła ww. rejestr za okres kontroli, co było **zgodne z art. 46 ust. 1 i 5 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2140).** Ww. rejestr zawierał wszystkie wskazane przez ustawodawcę informacje, co było **zgodne z art. 46 ust. 2 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2140).** Podczas kontroli Dyrektor przedłożyła inspektorom pisma do sądu, zawierające dane z ww. rejestru za okres kontroli, który był niepełny i zawierał jedynie „uaktualnienia” danych z ww. rejestru. Zgodnie z art. 46 ust. 4 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r., do sądu należy przesyłać „dane z rejestru”, a więc dane dotyczące wszystkich osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej, prowadzącego rodzinny dom dziecka jak i osób zakwalifikowanych do pełnienia tych funkcji. Wskazać należy, że aby ww. rejestr spełniał swój cel, jakim jest bieżąca wiedza sądu na temat możliwości Powiatu w zakresie prowadzonych niespokrewnionych z dzieckiem form rodzinnej pieczy zastępczej, powinien być przesyłany do sądu kompletny, tj. ze wszystkimi danymi. Powyższe działanie było **niezgodne z art. 46 ust. 4 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2140).**

(akta kontroli: str. 64-99)

Kwalifikacje kadry

W okresie kontroli funkcję Dyrektora PCPR pełniła od 11 stycznia 1999 r. do 27 lipca 2023 r. Pani Bożena Powązka. Następnie, od 4 sierpnia 2023 r. do 14 września 2023 r., pełnienie obowiązków Dyrektora powierzono Pani Beacie Danielskiej. Od 15 września 2023 r., na stanowisku Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie, zatrudniono Panią Anetę Małolepszą. Dyrektor Jednostki ukończyła studia magisterskie na kierunku politologa oraz uzyskała specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Kontrola wykazała, że Dyrektor nabyła odpowiedni staż przed objęciem ww. stanowiska, w związku z powyższym kwalifikacje Pani Anety Małolepszej są **zgodne z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.)**.

W badanym okresie w Zespole zatrudnionych było 6 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym 4 na pełnych etatach na umowę o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy (w tym 1 koordynator przebywa na urlopie macierzyńskim, 1 na długotrwałym zwolnieniu lekarskim), 1 na umowę na zastępstwo oraz 1 na podstawie umowy zlecenia w wymiarze 80 godz. miesięcznie. Jak ustalono, ww. osoby mają wykształcenie wymagane na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Nadto, czynności kontrolne wykazały, że koordynatorzy nie są i nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie została im zawieszona ani ograniczona, nie ponoszą obowiązku alimentacyjnego i nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Kwalifikacje koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej są zatem **zgodne z art. 78 ust. 1 ww. ustawy**.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono również, że praca koordynatora nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, co było **zgodne z art. 79 ust. 3 ww. ustawy** oraz, że koordynatorzy nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co było **zgodne z art. 79 ust. 4 ww. ustawy**.

Poza ww. koordynatorami, Zespół na pierwszy dzień kontroli tworzyli: kierownik działu/specjalista pracy socjalnej, starszy specjalista pracy z rodziną, psycholog (którego kwalifikacje były **zgodne z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ww. ustawy**) oraz pomoc administracyjna. Wszyscy zatrudnieni na podstawie umowy o pracę, w wymiarze pełnego etatu. Do 31 grudnia 2023 r. zatrudniano również dwóch psychologów na podstawie umowy zlecenia w wymiarze 45 godz. miesięcznie każdy.

Ponadto w okresie kontroli PCPR współpracował na podstawie umowy zlecenia, zawartej na okres od 1 stycznia 2022 r. do 30 kwietnia 2022 r., z psychologiem, panią XX, której kwalifikacje były **zgodne z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ww. ustawy**.

Podczas kontroli ustalono, że ww. osoby zatrudnione w PCPR zostały sprawdzone i potwierdzono ich niefigurowanie w bazie danych Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, co było **zgodne z art. 7b ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 100-162)

Pieczna zastępcza w Powiecie

Podczas kontroli ustalono, że na terenie powiatu ostrzeszowskiego, wg stanu na 17 listopada 2023 r., funkcjonowało 50 rodzin zastępczych i 2 rodzinne domy dziecka, w których przebywało łącznie 80 dzieci i osób pełnoletnich, w tym w:

- 2 rodzinach zawodowych, w których przebywało łącznie 7 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 21 rodzinach niezawodowych, w których przebywało łącznie 29 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 27 rodzinach spokrewnionych, w których przebywało łącznie 33 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 2 rodzinnych domach dziecka, w których przebywało łącznie 11 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Podczas kontroli ustalono, iż przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych występują jedynie w sytuacji umieszczania rodzeństwa u 1 rodziny XX, w której przebywa czteroosobowe rodzeństwo oraz u 1 rodziny XX w której, umieszczono XX wychowanków w XXXX r., dwójka rodzeństwa w XXXX r. oraz dodatkowo w trybie interwencyjnym, poza limitem, umieszczono w 2022 r. dziecko pochodzenia ukraińskiego. Powyższe było zatem **zgodne z art. 53 ww. ustawy.**

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego w rodzinnej pieczy zastępczej według stanu na 17 listopada 2023 r. przebywało 9 dzieci i osób pełnoletnich, z następujących powiatów:

- kaliski – 1 dziecko,
- ostrowski – 1 dziecko,
- czarnkowsko-trzcianecki – 1 osoba pełnoletnia pozostająca w pieczy,
- kępiński – 1 dziecko,
- oleśnicki (województwo dolnośląskie) – 1 dziecko,
- międzyrzecki (województwo dolnośląskie) – 1 dziecko,
- opolski (województwo opolskie) – 1 dziecko,
- świdnicki (województwo dolnośląskie) – 1 dziecko,
- międzychodzki (województwo dolnośląskie) – 1 dziecko.

Według stanu na 17 listopada 2023 r. 8 dzieci z powiatu ostrzeszowskiego umieszczonych było w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów.

Zestawienie powiatów umieszczenia przedstawia się następująco:

- przasnyski (województwo mazowieckie) - 1 dziecko,
- czarnkowsko-trzcianecki – 1 dziecko,
- międzychodzki – 2 dzieci,
- jarociński - 2 dzieci,
- ostrowski – 1 dziecko,
- brzeski (województwo małopolskie) – 1 dziecko.

Jak wynika z wyjaśnień przedstawionych podczas kontroli, dzieci zostały umieszczone u swoich krewnych lub spowinowaconych, tj. w rodzinach niezawodowych i rodzinach spokrewnionych, natomiast część dzieci została umieszczona w pieczy rodzinnej poza powiatem pochodzenia, ze względu na zmianę pieczy z instytucjonalnej na rodzinną.

Umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej poza powiatem ostrzeszowskim, jak i dzieci spoza powiatu ostrzeszowskiego na jego terenie, nastąpiły na podstawie porozumień zawartych pomiędzy powiatami, co znalazło potwierdzenie w dokumentacji i było **zgodne z art. 191 ust. 1 i 5 ww. ustawy.**

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego funkcjonują 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego:

- Dom Dziecka w Książenicach z liczbą 14 miejsc,
- Dom Dziecka w Ostrzeszowie z liczbą 14 miejsc.

Na pierwszy dzień kontroli wszystkie miejsca w obydwu placówkach były zajęte i przebywało w nich 28 wychowanków, tj. 14 wychowanków z powiatu ostrzeszowskiego oraz 14 wychowanków z innych powiatów.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że w okresie objętym kontrolą, wydano łącznie 26 skierowań do ww. Placówek, w tym w 2022 r. – 17 skierowań, natomiast w 2023 r. - 9 skierowań, co było **zgodne z § 2 ust. 3 ww. rozporządzenia.**

Analizie poddano również zadanie Dyrektora PCPR dotyczące współpracy z sądem w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci, których rodzice zostali pozbawieni lub ograniczeni we władzy rodzicielskiej. Ustalono, że Dyrektor współpracował z właściwymi sądami, m.in. poprzez kierowanie do sądu wniosków i wydawanie opinii, co było **zgodne z art. 182 ust. 4 ww. ustawy.**

Jak ustalono, w okresie kontroli Dyrektor występowała o świadczenia alimentacyjne na rzecz 12 dzieci, w tym w 2022 r. złożono 7 pozwów o ustalenie alimentów, a w 2023 r. 5 pozwów. Powyższe było **zgodne z art. 38 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 163-212)

Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, wynikających z art. 76 ust. 4 ww. ustawy

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Centrum prowadziło nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz rodzinnego domu dziecka. Nabór odbywał się poprzez zamieszczenie informacji na stronie internetowej PCPR, stronie powiatu, stronach internetowych gmin powiatu ostrzeszowskiego, czy poprzez zamieszczenie informacji z wykorzystaniem mediów społecznościowych Centrum. Informacje wraz z plakatem o poszukiwaniu rodzin zastępczych rozsyłano do podmiotów działających na terenie powiatu w tym: innych urzędów, ośrodków zdrowia, szkół, kościołów etc. Promocję rodzicielstwa zastępczego prowadzono także na miejscu, w budynku PCPR, poprzez wywieszenie informacji na tablicy ogłoszeń. Wykorzystywano także lokalne rozgłośnie radiowe, a film promujący rodzicielstwo zastępcze emitowany był w holu Ostrzeszowskiego Centrum Kultury oraz przed emisją filmów dla dzieci. W 2022 r. do PCPR nie zgłosił się żaden kandydat na rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka. Tym samym w 2022 r. działania związane z naborem w powiązaniu z brakiem środków finansowych w Jednostce na

szkolenie okazały się nieskuteczne. W roku 2023 na szkolenie zgłosili się 4 kandydaci na rodziny.

Należy dokonać analizy dotychczasowych sposobów pozyskiwania nowych kandydatów na rodziny zastępcze, ponieważ ich brak w 2022 r. może wskazywać na nieskuteczność ich pozyskiwania stosowanymi metodami. Jednocześnie konieczne jest zabezpieczenie środków finansowych na ich szkolenie w budżecie Jednostki.

Podsumowując, działanie Jednostki w tym obszarze było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 213-247)

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej

Podczas kontroli ustalono, że w okresie kontroli Organizator prowadził kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W trakcie trwania czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację kandydatów, którzy w badanym okresie zadeklarowali gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W tym celu poddano analizie teczki osobowe wszystkich kandydatów.

Wstępną kwalifikację kandydata rozpoczyna złożenie przez wniosku o skierowanie do odbycia szkolenia. Zakwalifikowani kandydaci uczestniczyli w szkoleniu, którego program zatwierdził Minister Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2020 r., znak 15/2020/RZ, oraz byli kierowani do odbycia 10 godzinnego stażu. Po zakończeniu stażu i szkolenia, kandydaci otrzymywali odpowiednie zaświadczenie kwalifikacyjne. Ostatecznie, kandydaci wpisywani byli do rejestru o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Analiza dokumentów kandydatów potwierdziła, że u wszystkich kandydatów spełniony został warunek, że kandydaci dawali rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej, nie są i nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie była im ograniczona ani zawieszona, wypełniali obowiązek alimentacyjny, a także byli zdolni do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co było **zgodne art. 42 ust. 1 pkt 1-3 oraz pkt 5 ww. ustawy**. Jednocześnie, nie na wszystkich oświadczeniach kandydatów znalazła się data potwierdzająca moment wypełnienia dokumentów, dlatego konieczne jest zwrócenie uwagi, aby składane dokumenty uzupełniane były w sposób niebudzący wątpliwości co do daty złożenia.

W dwóch przypadkach nie odnotowano w dokumentacji weryfikacji ograniczenia zdolności do czynności prawnych kandydatów oraz potwierdzenia ich pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, co było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 4 i 6 ww. ustawy**.

Jednocześnie w dokumentacji kandydatów znajdowało się potwierdzenie, że zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb oraz że nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw

na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, co było **zgodne art. 42 ust. 1 pkt 7 i 8 ww. ustawy.**

Analiza dokumentów kandydatów wykazała, że w okresie kontroli nie było kandydatów, którzy wnioskowali o wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego na podstawie art. 45 ww. ustawy.

(akta kontroli: str. 248-253,981-986)

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Centrum w okresie objętym kontrolą, nie organizowało szkoleń dla kandydatów w 2022 r. (powodem był brak środków finansowych w budżecie jednostki, oraz brak osób chętnych do odbycia szkolenia). W 2023 r. w szkoleniu udział wzięły 3 trzy osoby z łącznej liczby 4 kandydatów, którzy zgłosili się do Centrum.

Szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinny dom dziecka realizowane były na podstawie programu „PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza 2020” zatwierdzonym decyzją Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2020 r., znak 15/2020/RZ.

Powyższe działania są **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 254-260)

4. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka

W toku czynności kontrolnych ustalono, że PCPR zapewniał badania psychologiczne kandydatom oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka.

Badania te realizowali psychologowie zatrudnieni w Centrum posiadający dwuletnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. W okresie kontroli psychologowie sporządzili odpowiednio:

- 4 opinie dla osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej oraz zawodowej w 2022 r.,

- 14 opinii w 2023 r.

Badania psychologiczne rodzin i kandydatów były przeprowadzane na ustny wniosek Działu Pomocy Dziecku i Rodzinie oraz Zespołu ds. Pieczy Zastępczej.

Powyższe działania Jednostki były **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3a ww. ustawy.**

(akta kontroli: str.248-252, 261, 981-986)

5. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego

W trakcie kontroli potwierdzono, że w okresie kontroli nie było organizowane szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego z uwagi na brak osób chętnych do odbycia szkolenia.

6. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby

Jak wynikało z oświadczenia Dyrektora: „W 2022 r. nie zorganizowano szkoleń dla istniejących rodzin zastępczych mających na celu zwiększenie kompetencji z uwagi na brak środków finansowych na ww. cel”. Z dalszej treści wyjaśnień wynikało, że w 2023 r. odbyły się jedynie dwa szkolenia dedykowane rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka. Jedno szkolenie organizowane przez PCPR pn.: „Pozabezpieczne style przywiązania u dzieci” oraz pn.: „Jak wychować i nie zwariować. Interpretacja i rozumienie zachowań u dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej”. Ww. szkolenia realizowane były przez Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych w Warszawie.

Mając na uwadze powyższe nie można uznać, że w okresie kontroli zadanie zostało zrealizowane w pełnym zakresie, co było **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 263-268)

7. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

W toku czynności kontrolnych ustalono, że Organizator zapewniał rodzinom zastępczym zarówno możliwość skorzystania z udziału w spotkaniach grupy wsparcia, jak i z usług rodzin pomocowych. Jak wynika z oświadczenia Dyrektora: „W okresie od 01.01.2022 r. do dnia kontroli nie zachodziła konieczność utworzenia rodziny pomocowej. W przypadku zgłoszenia przez rodziny zastępcze potrzeby zorganizowania opieki w formie rodziny pomocowej, rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka składają wniosek do PCPR z prośbą o zorganizowanie ww. opieki (...)”.

Działania Jednostki w badanym zakresie były **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 6 ww. ustawy.**

Ponadto ustalono, że Organizator udzielał także pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, poprzez zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinnym domu dziecka, co było **zgodne z art. 64 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 269-285)

8. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy

Jak oświadczyła Dyrektora: „(...) w okresie od 01.01.2022 r. do dnia kontroli, nie organizowano pracy wolontariuszy z uwagi na brak osób chętnych do realizowania ww. działalności”.

(akta kontroli: str. 286)

9. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi

Kontrola wykazała, że Organizator w okresie objętym kontrolą realizował ww. zadanie, współpracując m.in. z: ośrodkami pomocy społecznej, sądami rodzinnymi i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także z kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami. Jak wynika z oświadczenia Dyrektora: „*PCPR w realizowaniu zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej współpracowało z Miejsko – Gminnymi i Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej w tym asystentami rodziny, Sądem Rejonowym w Ostrzeszowie, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Szkołami, Przedszkolami, instytucjami ochrony zdrowia, Policją, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Urzędami Miast i Gmin, Urzędem Stanu Cywilnego, placówkami opiekuńczo - wychowawczymi z terenu powiatu ostrzeszowskiego, Ostrzeszowskim Centrum Kultury*”.

Powyższe znalazło również potwierdzenie w analizowanej dokumentacji i było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 8 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 287-289)

10. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Podczas kontroli ustalono, że Jednostka zapewniała rodzinom zastępczym i umieszczonym w nich dzieciom dostęp do poradnictwa i terapii. Jak podała Dyrektora: „*Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie w okresie od 01.01.2022 r. do dnia kontroli realizowało poradnictwo i terapię dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej poprzez rozmowy i wsparcie pracowników socjalnych Działu Pomocy Dziecku i Rodzinie, poradnictwo Koordynatorów Rodzinnej Pieczy Zastępczej, terapie prowadzone przez psychologów PCPR. Psycholog zatrudniony w PCPR na umowę o pracę realizował poradnictwo i terapie w godzinach od 7.00 – 15.00, natomiast psycholog zatrudniony na umowę zlecenie realizował poradnictwo psychologiczne w godzinach od 15.00 do 19.00 zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem. Dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej były także objęte wsparciem Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego w Kępnie*”. Dokumentacja przedstawiona przez Jednostkę potwierdzała powyższe. Działania Jednostki były zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 9 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 290-312)

11. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

Jak przekazała Dyrektora: „*w okresie (...) kontroli był zatrudniony na umowę zlecenie radca prawny, który był w gotowości do świadczenia usług pomocy prawnej. Rodzina zastępcza zgłaszająca potrzebę skorzystania z pomocy prawnej jest umawiana przez pracowników Działu Pomocy Dziecku i Rodzinie na spotkanie (...)*”.

Powyższe działanie Jednostki było zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 10 ww. ustawy.**

12. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

Jak ustalono, w okresie objętym kontrolą dokonano 285 ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu ostrzeszowskiego. Prawdopodobnie dokonywania oceny sytuacji dzieci przez Organizatora zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji 5 dzieci na potrzeby kontroli oznaczonych symbolami: „a”, „b”, „c”, „d” i „e”, umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka.

Działania kontrolne potwierdziły, że Organizator dokonywał oceny sytuacji dziecka w celu ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej, monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie, oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb, oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej i informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów dotyczących oświaty, przepisów o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej, co było **zgodne z art. 129 pkt. 1, 4, 5, 6 i 7 ww. ustawy**. Jednakże we wszystkich analizowanych ocenach w obszarze pn.: *„Stosowane metody pracy z dzieckiem i rodziną”* brak było rzeczywistej analizy metod pracy z dzieckiem i rodziną, np. u wychowanki „a” pojawiały się zapisy: *„Poradnictwo w sprawach opiekuńczo-wychowawczych”, „Monitorowanie osiągnięć szkolnych (...), motywowanie do dalszej systematycznej nauki oraz poszerzania wiedzy i zainteresowań”, „Nawiązanie kontaktu z wychowawcą (...), „Pomoc matce zastępczej w rozwiązywaniu bieżących trudności”*. Podobne zapisy jak np.: *„poradnictwo opiekuńczo-wychowawcze”, „monitoring funkcjonowania rodziny zastępczej”* pojawiały się w dokumentacji wszystkich analizowanych dzieci. Powyższe zapisy nie stanowiły analizy metod pracy. Wskazywały bardziej na nowe cele bądź nowe działania i sugerowały modyfikacje wcześniej podjętych działań, lub ich rozszerzenie czy rozwinięcie. Brakowało także analizy metod pracy z rodziną biologiczną dziecka. Mając na uwadze powyższe należy uznać, że działanie w tym zakresie było **niezgodne z art. 129 pkt 2 ww. ustawy**.

Jednocześnie w obszarze pn.: *„Propozycje dotyczące modyfikacji planu pomocy”* w każdych kolejnych analizowanych ocenach sporządzonych dla danego dziecka pojawiały się powtarzające się, podobne w treści bądź tożsame sentencje, tj. cyt.: *„Kontynuowanie działań zaplanowanych w planie pomocy dziecku z (...)”, „Kontynuowanie działań zawartych w Aktualizacji Planu Pomocy Dziecku Umieszczonemu w Rodzinnej Pieczy Zastępczej z (...)”*. Ww. zapisy sugerują brak podejmowania nowych działań, a jedynie kontynuowanie działań już realizowanych. Jednocześnie, w tym miejscu wskazać należy, że po ocenie tworzona była modyfikacja planu, w której pojawiają się zapisy mogące świadczyć o naniesionych zmianach, które nie były omawiane podczas oceny. Wobec powyższego uznać należy, że ocena sytuacji dziecka nie była dokonywana w celu modyfikacji planu pomocy dziecku, co było **niezgodne z art. 129 pkt 3 ww. ustawy**.

W trakcie kontroli ustalono, że oceny sytuacji dziecka dokonywał Organizator, na posiedzeniu z udziałem rodziny zastępczej, asystenta rodziny (jeżeli rodzina była objęta jego wsparciem), przedstawiciela ośrodka adopcyjnego (w formie zdalnej), koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, a także rodziców dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy

rodzicielskiej, co było **zgodne z art. 130 ust. 1 pkt 1, 4, 5, 6 i 7 ww. ustawy**. Jednakże nie we wszystkich analizowanych ocenach brał udział psycholog, co było **niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy**.

Jak ustalono, w badanym okresie, każdorazowo zachowano obligatoryjny termin dokonania oceny sytuacji dziecka, co było **zgodne z art. 131 ust. 1 ww. ustawy**.

Stwierdzono, że po dokonaniu oceny sytuacji dziecka Organizator formułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazywał ją do właściwego sądu, co było **zgodne z art. 131 ust. 2 ww. ustawy**.

Jednakże ustalenia kontrolne nie potwierdziły, aby we wszystkich analizowanych ocenach sytuacji dziecka widniała informacja, że wysłuchano dziecko i uwzględniono jego zdanie przy dokonywaniu oceny (jeżeli wiek i stopień dojrzałości na to pozwalały). W treści protokołów również nie pojawiały się zapisy wprost potwierdzające wysłuchanie dziecka, do czego szczególnie zobowiązują przepisy. Powyższe jest zatem **niezgodne z art. 4a ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 315-509)

13. Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci przebywających w pieczy

Jak wynika z oświadczenia Dyrektora: „w okresie kontroli zatrudnionych było trzech psychologów w tym jeden na umowę o pracę, dwóch na umowę zlecenie w wymiarze 45 godzin każdy. Psycholog pracujący na podstawie umowy o pracę wykonywał działalność diagnostyczno – konsultacyjną w godzinach od 7.00 do 15.00, natomiast psychologowie pracujący w ramach umowy zlecenia wykonywali ww. działalność w godzinach od 15.00 do 19.00 zgodnie z przedłożonym harmonogramem. Wizyty umawiane były z psychologami prowadzącymi pracę lub za pośrednictwem pracowników socjalnych i koordynatorów”.

W okresie kontroli Organizator nie zatrudniał jednak pedagoga, który prowadziłby ww. działalność, tak więc zadanie nie było realizowane w pełnym zakresie, co stanowi **niezgodność z art. 76 ust. 4 pkt 12 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 510-517)

14. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiz dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Jak wynika z oświadczenia Dyrektora w okresie objętym kontrolą: „przeprowadzono badania psychologiczne dotyczące kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, które realizowali psychologowie zatrudnieni w PCPR oraz jedna opinia została zlecona psychologowi z zewnątrz. Pracownicy socjalni Działu Pomocy Dziecku i Rodzinie dokonywali analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7 podczas wizyt w środowisku zamieszkania kandydatów. Ww. analizę sporządzano w oparciu o przygotowany wcześniej formularz stanowiący załącznik do niniejszego oświadczenia”. Powyższe znalazło potwierdzenie w dokumentacji przedstawionej przez Jednostkę podczas kontroli. Jednakże

z dalszej treści ww. Oświadczenia wynika, że: „*Nie dokonywano badań pedagogicznych z uwagi na brak zatrudnienia specjalisty w okresie kontroli w związku z brakiem środków finansowych na ten cel*”.

Mając na uwadze powyższe należy uznać, że zadanie nie było realizowane w pełnym zakresie, co stanowi **niezgodność z art. 76 ust. 4 pkt 13 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 250-252,518-538, 972-986)

15. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Podczas kontroli ustalono, że w okresie objętym kontrolą Organizator częściowo realizował ww. zadanie. Jak wynika z oświadczenia Dyrektora, zadanie realizowane było poprzez udział w szkoleniach organizowanych przez PCPR oraz przez firmy zewnętrzne, a także poprzez poradnictwo świadczone przez pracowników socjalnych oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w PCPR. Poradnictwo psychologiczne świadczone było przez zatrudnionych psychologów przez PCPR oraz przez specjalistów ze Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego. W okresie objętym kontrolą psycholog zatrudniony w Dziale Pomocy Dziecku i Rodzinie organizował także grupę wsparcia. Wskazać jednak należy, że podczas kontroli nie przedstawiono działań podejmowanych przez Centrum w celu przeciwdziałania zjawisku wypalenia zawodowego u rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, co stanowi **niezgodność z art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 539-543)

16. Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą Organizator zapewniał koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej dostęp do szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej uczestniczyli w szkoleniach, konferencjach i wizytach studyjnych, co było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 14a ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 544-545)

17. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy

Podczas kontroli ustalono, że w badanym okresie Organizator przedstawiał ww. sprawozdanie z efektów swojej pracy odpowiednio: 22 lutego 2022 r. i 1 marca 2022 r. (sprawozdanie za rok 2021) oraz 14 lutego 2023 r. i 14 marca 2023 r. (sprawozdanie za rok 2022), co było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 15 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 546-689)

18. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono, że Organizator przekazywał do ośrodka adopcyjnego informacje oraz dokumentację dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. W 2022 r.

zgłoszono 3 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do adopcji, natomiast w 2023 r. do adopcji zgłoszono 12 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną.

Powyższe działania były zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 16 oraz z art. 139a ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 690-695)

19. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku

Jak wynika z oświadczenia Dyrektora: „*Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie w okresie od 01.01.2022 r. do dnia kontroli nie organizowało opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku. Rodziny zastępcze zawodowe oraz prowadzący rodzinny dom dziecka nie zgłaszały potrzeby zorganizowania ww. opieki*”.

(akta kontroli: str. 696)

Realizacja zadań przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

Centrum w okresie objętym kontrolą zatrudniało koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Podczas czynności kontrolnych przedłożono wykaz rodzin objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzin nieobjętych opieką koordynatora. Z ww. wykazów wynika, że na pierwszy dzień kontroli koordynatorzy mieli pod opieką odpowiednio: 15 rodzin zastępczych; 12 rodzin zastępczych i 1 rodzinny dom dziecka, 15 rodzin oraz 6 rodzin zastępczych i 1 rodzinny dom dziecka, co było **zgodne z art. 77 ust. 4 ww. ustawy.**

W stosunku do dwóch rodzin zastępczych niezawodowych (w których przebywają jedynie pełnoletni wychowankowie), nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (z uwagi na rezygnację tych rodzin z tej formy wsparcia), zadania koordynatora wykonuje Organizator, w osobach dwóch specjalistów pracy z rodziną, co było **zgodne z art. 77 ust. 1a ww. ustawy.**

Organizator wyznaczał koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej po złożeniu wniosku przez rodzinę zastępczą w siedzibie Centrum lub podczas pierwszej wizyty pracowników socjalnych w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej. Jednocześnie osoba pełniąca funkcję rodziny zastępczej była poinformowana o możliwości złożenia wniosku o jego zmianę. Procedura nie uwzględniała jednak, że wyznaczenie koordynatora przez Organizatora wymaga zasięgnięcia opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 77 ust. 2 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 697-737)

1) Udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej

Koordynatorzy udzielali pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań oraz współpracują z osobami z bliskiego otoczenia dziecka i rodziny. Wsparcie udzielane było podczas wizyt w środowisku zamieszkania rodzin. Podstawowym

źródłem pozyskiwania informacji są rozmowy przeprowadzane przez koordynatorów z rodzicami zastępczymi oraz dziećmi i wychowankami przebywającymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Omawiane sprawy dotyczyły: realizacji obowiązków szkolnych, zachowania i postępowania dzieci, ich relacji rówieśniczych, przystosowania do życia w nowym środowisku, relacji rodziców zastępczych z dziećmi, pojawiających się trudności. Ponadto analizowane są kontakty dzieci przebywających w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi, omawiany był stan zdrowia dzieci z uwzględnieniem potrzeby konsultacji i leczenia. Rodziny zastępcze uzyskują od koordynatorów wsparcie w zakresie rozwiązywania problemów, w tym problemów wychowawczych, zdrowotnych itp. W ramach wsparcia koordynator ułatwia rodzinom zastępczym skorzystanie z pomocy psychologów Centrum. Zatem powyższe działanie Jednostki było **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 728)

2) Przygotowanie we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku

Prawidłowość przygotowywania planów pomocy dziecku zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz rodzinnym domu dziecka. Jak wynika z oświadczenia Dyrektora: *„przygotowanie planu pomocy dziecku odbywa się po zapoznaniu się koordynatora z dostępną dokumentacją (wywiad środowiskowy pracowników ORPZ, opiniami asystenta rodzin lub OPS, świadectwami szkolnymi, opiniami PPP, opinią psychologiczną sporządzoną przez psychologa PCPR, ew. dokumentacją przesłaną przez sąd) oraz po wprowadzeniu koordynatora w środowisko rodziny zastępczej przez pracowników ORPZ. Plan omawiany był z rodziną zastępczą oraz przedstawiany dziecku, które ma możliwość wniesienia do niego uwag. Następnie jest podpisywany przez rodzinę zastępczą, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz dziecko (jeśli wiek dziecka na to pozwala). Jeśli rodzice biologiczni współpracują z asystentem rodziny – plan jest również podpisywany przez asystenta”*.

Czynności kontrolne potwierdziły, że plany były sporządzane po zebraniu dokumentów i zapoznaniu się z sytuacją dziecka oraz rodziny. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej sporządzali plany pomocy dziecku, a następnie modyfikacje planu, nazywane: *„Aktualizacją planu pomocy dziecku (...)”*, każdorazowo po ocenie sytuacji dziecka. Plany były tworzone z rodziną zastępczą lub osobami prowadzącymi rodzinny dom dziecka, a także z asystentem rodziny, jeśli współpracował z rodziną. We wszystkich tych przypadkach widniały podpisy asystenta również pod planem. Analizowane plany zawierały cel główny oraz cele szczegółowe, jednakże w badanych przypadkach cele szczegółowe często były takie same w kolejnych aktualizacjach u danego wychowanka, lub różnice były nieznaczne. Niektóre z aktualizacji różniły się jedynie terminem realizacji obowiązywania, natomiast ich treść pozostawała taka sama. Nie można zatem jednoznacznie stwierdzić, że analizowane plany były odpowiednio zindywidualizowane, a kolejne tzw. aktualizacje, de facto nie stanowiły ich aktualizacji sensu stricto. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 129 pkt 3 ww. ustawy.**

W analizowanych planach uwzględniane było zdanie dziecka, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalały. W innych przypadkach, pojawiała się stosowna adnotacja koordynatora np.: „Wyrażenie pisemnego zdania dziecka nie jest możliwe z uwagi na wiek dziecka. Z obserwacji wynika, że dziecko ma dobre relacje z rodzicami zastępczymi, jest silnie z nimi związane”. Powyższe było zatem **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 4 pkt 8 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 729, 315-509)

3) Pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pomagali w nawiązaniu wzajemnego kontaktu poprzez różnego typu działania. Pomagali w organizacji spotkań integracyjnych np. Dzień Rodzicielstwa Zastępczego, Gwiazdka itp. Motywowali i zapraszali rodziny zastępcze do udziału w spotkaniach w ramach grup wsparcia, które były okazją do wzajemnego poznania się, wymiany doświadczeń, dyskusji.

Powyższe było **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 3 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 740-750)

4) Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej

Podczas kontroli ustalono, że koordynatorzy pomagali osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w dostępie do specjalistycznej pomocy dla dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. Specjalistyczne wsparcie obejmowało możliwość korzystania ze wsparcia psychologicznego oferowanego przez Centrum, wsparcia oferowanego przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Ostrzeszowie, korzystania ze wsparcia Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży w Kępnie. Ponadto, koordynatorzy zapewniali wsparcie indywidualne specjalistów różnych profesji: psychiatrów dziecięcych, neurologów dziecięcych, neurologopedów, terapeutów integracji sensorycznej, pedagogów. Powyższe jest **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 4 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 751-755)

5) Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Przedłożona podczas kontroli dokumentacja pozwala ustalić, że w okresie objętym kontrolą, koordynatorzy po otrzymaniu postanowienia o uregulowaniu sytuacji prawnej dziecka, dokonywali oceny sytuacji dziecka, która pozwalała na wysłanie do sądu informacji o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Wraz z protokołem oraz listą obecności osób uczestniczących w ocenie zasadność pobytu w pieczy wysyłana była do Ośrodka Adopcyjnego w Kaliszu. W dalszej kolejności koordynator przygotowywał kartę informacyjną dotyczącą dziecka, którą wraz z dokumentacją Organizatora przysyłał do Ośrodka.

W badanym zakresie działania Jednostki były **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 5 ww. ustawy.**

6) Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy

Zatrudnieni w PCPR koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjaliści pracy z rodziną udzielali pomocy i wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej w wyborze ścieżki edukacji, wskazywali na możliwości zdobycia kwalifikacji zawodowych a później podjęcia zatrudnienia. Informowali również o przysługującej im pomocy finansowej. Koordynatorzy zachęcali do korzystania z pomocy psychologicznej, a także wspierali i monitorowali funkcjonowanie pełnoletnich wychowanków zamieszkujących mieszkanie chronione treningowe. Zdarzało się, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pełnili rolę opiekunów usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków.

Zatem w badanym zakresie Jednostka działa **zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 6 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 801-808)

7) Przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej

W toku czynności kontrolnych ustalono, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przekazywali Organizatorowi coroczne sprawozdania z efektów swojej pracy. Powyższe potwierdzają przedłożone podczas kontroli sprawozdania. Zatem działania były **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 7 ww.**

(akta kontroli: str.789-800)

Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze

W okresie kontroli PCPR realizował wsparcie dla osób usamodzielnianych. Dla usamodzielnianych wychowanków z rodzin zastępczych w roku 2022 zostały przeprowadzone dwudniowe warsztaty na temat „Profilaktyka uzależnień”. W 2023 r. wychowankowie uczestniczyli w warsztatach: Trening Umiejętności Społecznych. W procesie usamodzielniania wychowankowie byli informowani o możliwości ubiegania się o świadczenie na kontynuowanie nauki, pomocy na zagospodarowanie, pomocy na usamodzielnienie oraz skierowania do mieszkania treningowego zlokalizowanego w Książenicach. W zakresie możliwości uzyskania mieszkania wychowankowie byli informowani o możliwości złożenia wniosku do Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej oraz w razie potrzeby uzyskiwali pomoc w wypełnieniu tego wniosku. Pobyt wychowanka w mieszkaniu był monitorowany przez pracowników socjalnych oraz koordynatorów poprzez wizyty, które miały miejsce co najmniej raz w miesiącu. Wychowankowie będący w trudnej sytuacji materialnej otrzymywali także wsparcie dot. możliwości uzyskania pomocy finansowej we właściwym ośrodku pomocy społecznej.

W 2022 r. Centrum udzieliło pomocy: 12 wychowankom na kontynuowanie nauki, 4 wychowankom na zagospodarowanie, 3 wychowankom na usamodzielnienie, a 2 wychowanków uzyskało pomoc w formie mieszkania treningowego.

W 2023 r. pomoc otrzymało odpowiednio:

- na kontynuowanie nauki: 13 wychowanków,
- na zagospodarowanie 3 wychowanków,
- 2 wychowankom została przyznana pomoc w formie mieszkania treningowego. Nie udzielono wsparcia na usamodzielnienie.

Prawidłowość procesu usamodzielniania wychowanków, sprawdzono poprzez przeanalizowanie dokumentacji wychowanków: „f” i „g”. Udzielenie pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie poprzedzał wymagany wniosek, a każdy w wychowanków miał zatwierdzony indywidualny program usamodzielnienia, opracowany **zgodnie z art. 145 ust. 1 ww. ustawy.**

W odniesieniu do wybranych wychowanków dochowano co najmniej rocznego terminu wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia przed uzyskaniem pełnoletności. Było to **zgodne z art. 145 ust. 2 ww. ustawy.**

Wychowankowie usamodzielniający się w rodzinnych formach pieczy zastępczej, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, przygotowywali wraz z opiekunem indywidualny program usamodzielnienia, następnie programy były zatwierdzane przez Dyrektora Centrum lub osobę upoważnioną przez Dyrektora, co było **zgodne z art. 145 ust. 4 ww. ustawy.** W obu analizowanych przypadkach dokonano modyfikacji indywidualnego programu usamodzielnienia. Modyfikacje zawierały pełen zakres zmian i odniesienie do pierwotnego planu, co było **zgodne z art. 145 ust. 6 ww. ustawy.** Zmiany te zostały zatwierdzone przez Dyrektora PCPR lub osobę przez nią upoważnioną, co było **zgodne z art. 145 ust. 6a ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 809-898)

Oceny rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka

Kontrolą objęto zadanie Organizatora polegające na dokonywaniu oceny rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinne domy dziecka. Ustalono, że oceny odbywają się na spotkaniu, które poprzedza wysłanie do rodziny zastępczej pisma, informującego się o terminie, godzinie i miejscu odbycia oceny.

Ocena dokonywana była przy udziale: rodziny zastępczej, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz przedstawiciela Organizatora lub pracownika socjalnego Działu Pomocy Dziecku i Rodzinie i Zespołu do Spraw Pieczy Zastępczej. Rodzina zastępcza zapoznawana była z oceną i mogła się do niej odnieść. Po zakończeniu ocenę podpisywali: rodzina zastępcza, pracownicy biorący udział w ocenie (w tym koordynator).

Na końcu oceny widniał podpis Dyrektora, który poprzedzony jest zapisem: „*Zatwierdzenie Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie*”. Takie sformułowanie wskazuje, że Dyrektor PCPR jedynie zatwierdza dokument, tymczasem art. 128 pkt 2 ww. ustawy wskazuje wprost, że to Organizator dokonuje oceny rodziny. Ponadto konsultowanie oceny z rodziną zastępczą, która ocenie podlega, zaprzecza celowi oceny, jakim jest weryfikacja predyspozycji do pełnienia powierzonej rodzinie funkcji oraz jakości wykonywanej przez nią pracy (art. 132 ww. ustawy). Powyższe było **niezgodne z art. 128 pkt 2 i art. 133 ww. ustawy.** Kopię oceny otrzymywała także rodzina zastępcza. Od oceny rodzina mogła, zgodnie z pouczeniem, odwołać się w ciągu 14 dni do Starosty, co było **zgodne z art. 134 ust. 2a ww. ustawy.**

Centrum w roku 2022 przeprowadziło 25 ocen rodzin zastępczych. W roku 2023 przeprowadzono 23 oceny. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonywał pierwszej oceny rodziny zastępczej nie później niż przed upływem roku od umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, co było **zgodne z art. 134 ust. 1 ww. ustawy**. W odniesieniu do rodziny zastępczej „A”, „B”, „C”, „D”, „E” dokonano kolejnej oceny po upływie roku od pierwszej oceny. Kolejnych ocen ww. rodzin Organizator dokonał w okresie nie dłuższym niż trzy lata, co było **zgodne z art. 134 ust. 2 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 899-980)

Na tym kontrolę zakończono.

Dokonano wpisu w Książce Kontroli pod numerem 8/2023.

W związku z nieprawidłowościami wydano zalecenia pokontrolne.

IV. Uwagi i wnioski.

Biorąc pod uwagę spostrzeżenia poczynione przez zespół inspektorów podczas kontroli, rekomenduję:

1. dokonać zmiany treści Statutu i Regulaminu Organizacyjnego PCPR poprzez dodanie zadania polegającego na opracowywaniu 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej oraz prowadzenia rejestru,
2. zintensyfikować działania w kierunku pozyskiwania nowych kandydatów na rodziny zastępcze oraz zmienić sposób pozyskiwania nowych kandydatów na bardziej efektywny, nadto zabezpieczyć w budżecie Jednostki środki na szkolenia,
3. uzupełniać dokumenty kandydatów w sposób niebudzący wątpliwości co do daty ich wypełnienia.

V. Zalecenia pokontrolne.

W związku ze stwierdzeniem uchybień i nieprawidłowości w realizacji zadań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie, zalecam:

1. **spowodować dostosowanie przez organ właściwy treści Regulaminu Organizacyjnego Jednostki do zapisów zgodnych z ww. ustawą**, zgodnie z art. 76 ust. 2 ww. ustawy,
2. **przekazywać do sądu wszystkie dane o osobach z rejestru**, zgodnie z art. 46 ww. ustawy do czasu utworzenia przez właściwego Ministra do spraw rodziny rejestru na podstawie art. 38d ww. ustawy,
3. **weryfikować wymagania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinny dom dziecka**, zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 4 i 6 ww. ustawy,
4. **zapewniać rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy,

5. **zasięgać opinii rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka przy wyznaczaniu koordynatora przez organizatora pieczy zastępczej**, zgodnie z art. 77 ust. 2 ww. ustawy,
6. **przeprowadzać ocenę sytuacji dziecka przez Organizatora:**
 - a) **realizując wszystkie cele, dla których dokonuje się oceny**, zgodnie z art. 129 ww. ustawy,
 - b) **przy udziale osób zobowiązanych do uczestniczenia w ocenie**, zgodnie z art. 130 ust. 1 ww. ustawy, odnotowując przyczynę nieobecności na posiedzeniu,
 - c) **uwzględniając i odnotowując opinię dziecka**, zgodnie z art. 4a ww. ustawy,
7. **zatrudnić pedagoga w celu pełnego realizowania przez Organizatora zadań**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 12 i 13 ww. ustawy,
8. **zapewnić rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy,
9. **egzekwować przygotowywanie planów pomocy dziecku, uwzględniających bieżącą sytuację dziecka**, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 129 pkt 3 ww. ustawy,
10. **dokonywać oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka**, zgodnie z art. 128 pkt 2 i art. 133 ww. ustawy.

VI. Pozostałe informacje.

Niniejszy dokument sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie, drugi pozostawiono w dokumentacji Wojewody Wielkopolskiego.

Treść wystąpienia pokontrolnego podlega udostępnieniu, zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902), z wyłączeniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781).

Zgodnie z art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.) kontrolowana Jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Wojewoda w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, o których mowa powyżej przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana Jednostka jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.) kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1 ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1.000 zł do 15.000 zł.

Wystąpienie pokontrolne zawiera 22 strony.

Grzegorz Przymus

Jarosław Szymański

z up. Wojewody Wielkopolskiego
Hanna Zawadka
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego
klasyfikowanego certyfikatu/

Dokument sporządził:

Grzegorz Przymus

Starszy specjalista

28 marca 2024 r.